

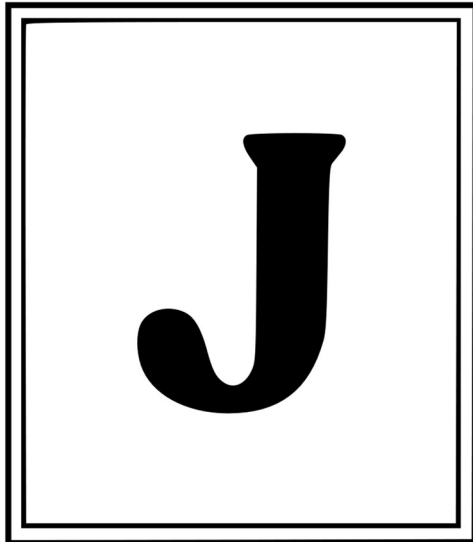
JOURNAL OF CONTEMPORARY WORLD STUDIES

VOLUME | 3 ISSUE | 7 DECEMBER 2025

AN ACADEMIC PLATFORM FOR IN-DEPTH
ANALYSIS OF THE CONTEMPORARY WORLD

VOLUME | 3 ISSUE | 7 | DECEMBER | 2025

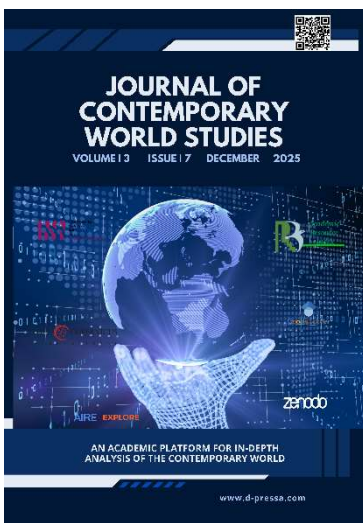
JCWS

QISHLOQ XO‘JALIGI ISHLAB CHIQARISHINING O‘SISHIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILI (O‘ZBEKISTON MISOLIDA)

¹ *G‘aybullayev Sarvar O‘ktam o‘g‘li*, ² *Zulfakarova Liliya Faridovna*

¹ O‘zbekiston Milliy Unirversitetining Jizzax filiali o‘qituvchisi

² Qozon (Volgabo'yi) Federal universiteti Boshqaruv, iqtisodiyot va moliya instituti, Iqtisodiyot nazariyasi va ekonometrika kafedrası dotsenti
e-mail: zulfakarova@mail.ru

ANNOTATION:

Mazkur maqolada O‘zbekiston Respublikasida qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishining o‘shishiga ta’sir etuvchi asosiy omillar ekonometrik tahlil asosida yoritiladi. Tadqiqotda ishlab chiqarish hajmi bilan mehnat resurslari, investitsiyalar, ekin maydonlari va texnika bilan ta’minlanganlik o‘rtasidagi bog‘liqlik rasmiy statistik ma’lumotlar asosida baholanadi. Tadqiqot natijalari qishloq xo‘jaligining barqaror rivojlanishida investitsiyalar va resurslardan samarali foydalanish muhim ekanini ko‘rsatadi.

KEYWORDS:

qishloq xo‘jaligi, ishlab chiqarish o‘shishi, ekonometrik tahlil, regressiya modeli, investitsiyalar, mehnat resurslari.

Accepted Date:
December 15, 2025,
Published Date:
December 25, 2025

Journal Website: <https://d-pressa.com/index.php/jcws/>

License

This work is licensed under
a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Kirish

Qishloq xo'jaligi O'zbekiston Respublikasining milliy iqtisodiyotida alohida o'rin tutadi. Ushbu tarmoq nafaqat aholining oziq-ovqat mahsulotlariga bo'lgan ehtiyojini qondiradi, balki sanoat tarmoqlari uchun xomashyo yetkazib beradi, eksport hajmini oshiradi hamda qishloq hududlarida bandlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Aholining katta qismi qishloq joylarda yashayotgan bir sharoitda qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishining barqaror o'sishi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Shu bois, mazkur tarmoqdagi o'sish jarayonini chuqur iqtisodiy tahlil qilish va unga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash ilmiy jihatdan dolzarb hisoblanadi.

Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishining shakllanishi ko'plab ijtimoiy, iqtisodiy va texnologik omillar ta'sirida amalga oshadi. Mehnat resurslarining hajmi va samaradorligi, asosiy kapitalga yo'naltirilayotgan investitsiyalar, yer resurslaridan foydalanish darajasi hamda ishlab chiqarish jarayonining texnika va texnologiyalar bilan ta'minlanganligi ishlab chiqarish hajmiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ushbu omillar ta'sirini faqat tavsifiy tarzda emas, balki miqdoriy jihatdan baholash iqtisodiy qarorlar qabul qilishda muhim ahamiyat kasb etadi. Aynan shu nuqtayi nazardan ekonometrik tahlil qo'llanildi.

Asosiy qism

Tadqiqotda qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishining yalpi hajmi asosiy bog'liq o'zgaruvchi sifatida olindi. Ishlab chiqarish hajmiga ta'sir etuvchi omillar sifatida qishloq xo'jaligida band bo'lgan mehnat resurslari, asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar, qishloq xo'jaligi ekin maydonlari hamda texnika bilan ta'minlanganlik darajasi tanlandi. Ushbu o'zgaruvchilar o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash maqsadida chiziqli regressiya

modeli qurildi va u quyidagi ko'rinishda ifodalanadi:

$$Y = \beta_0 + \beta_1 L + \beta_2 I + \beta_3 A + \beta_4 T + \varepsilon$$

Bu yerda Y — qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishining yalpi hajmi, L — mehnat resurslari, I — qishloq xo'jaligiga yo'naltirilgan investitsiyalar, A — ekin maydonlari, T — texnika bilan ta'minlanganlik darajasi, β_0 — erkin had, β_1 – β_4 — regressiya koeffitsiyentlari, ε esa tasodifiy xatolik omilini ifodalaydi. Mazkur model har bir omilning ishlab chiqarish hajmiga ta'sirini alohida baholash imkonini beradi.

O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishining o'sishida investitsiyalar alohida ustuvor omil hisoblanadi. Investitsiyalar hajmining oshishi ishlab chiqarish infratuzilmasini modernizatsiya qilish, qishloq xo'jaligi texnikalarini yangilash va sug'orish tizimlarini takomillashtirish imkonini bermoqda. Ekonometrik modelda investitsiya koeffitsiyentining musbat va statistik ahamiyatli bo'lishi ushbu omilning ishlab chiqarish hajmiga kuchli ta'sirini tasdiqlaydi.

Mehnat resurslari ham qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish jarayonida muhim omil bo'lib qolmoqda. Garchi zamonaviy texnologiyalarning joriy etilishi inson mehnatini qisman qisqartirayotgan bo'lsa-da, mehnat unumdorligining oshishi ishlab chiqarish hajmining ko'payishiga xizmat qilmoqda. Ekonometrik natijalarga ko'ra, mehnat resurslari ishlab chiqarish o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda, biroq uning samaradorligi texnologiyalar bilan uyg'unlashganda yanada ortadi.

Yer resurslari, ya'ni ekin maydonlari ko'rsatkichi qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishiga ma'lum darajada ta'sir etadi. Biroq tahlillar shuni ko'rsatadiki, hozirgi

bosqichda ekin maydonlarini kengaytirishdan ko'ra, mavjud maydonlardan samarali foydalanish, hosildorlikni oshirish va intensiv rivojlanish iqtisodiy jihatdan samaraliroq hisoblanadi. Texnika bilan ta'minlanganlik darajasi esa mehnat unumdorligini oshirib, ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish orqali ishlab chiqarish hajmining o'sishiga xizmat qilmoqda.

Mazkur ekonometrik model natijalari agrar sohada olib borilayotgan islohotlar uchun muhim amaliy ahamiyatga ega. Model asosida aniqlangan omillar davlat tomonidan qishloq xo'jaligini rivojlantirish bo'yicha qarorlar qabul qilishda, resurslarni ustuvor yo'nalishlarga yo'naltirishda va ishlab chiqarishni prognozlashda foydalanilishi mumkin.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishining o'sishi ko'p omilli va murakkab jarayon bo'lib, uning rivojlanishida investitsiyalar, mehnat resurslari va texnika bilan ta'minlanganlik hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ekonometrik tahlil natijalari ushbu omillarning ishlab chiqarish hajmiga ijobiy va statistik jihatdan ahamiyatli ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi. Qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirishda intensiv rivojlanish yo'lini tanlash, zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish va ilmiy asoslangan iqtisodiy qarorlar qabul qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Ekonometrik yondashuv esa qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishining rivojlanish omillarini chuqur tahlil qilishda samarali ilmiy vosita sifatida xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. G'aybullayev S. The place of the digital economy today //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 11. – C. 116-126.
2. G'aybullayev Sarvar O. et al. O'ZBEKISTONDA ISTE'MOL SAVATCHASI HOZIRGI HOLATINI VA UNI SHAKILLANTIRISH YO'NALISHLARI //Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 119-125.
3. Akramovich N. A., Sarvar G., Yassim H. THE PLACE OF THE DIGITAL ECONOMY TODAY //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 95-99.
4. Гайбуллаев С., Пулатова М. Иш haqi va mehnat munosabatlari //Новый Узбекистан: успешный международный опыт внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 370-372.
5. Sarvar G., Sirojiddin S., Xushnudbek P. FACTORS AFFECTING LABOR RELATIONS AND ITS WAGE //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 126-129.
6. G'aybullayev S. THE ROLE OF MARKETING ACTIVITIES IN INCREASING THE POTENTIAL OF TEXTILE ENTERPRISES //Talqin va tadqiqotlar. – 2023. – T. 1. – C. 7.
7. G'aybullayev Sarvar O. et al. FRANCHAYZINGNING BUGUNGI IQTISODIY JARAYONLARDAGI AHAMIYATI //Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. – 2022. – T. 1. – C. 16.
8. Гайбуллаев С., Анорбоева Д. О'zbekistonda raqamli iqtisodiyotga o'tish muammolari //Новый Узбекистан: успешный международный опыт внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – С. 5.
9. Гайбуллаев С., Ярашева Г. Raqamli iqtisodiyotni hozirgi hayotimizdagi o'rni //Новый Узбекистан: успешный международный опыт

- внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – С. 5.
10. Kamolov D. ON THE WAY TO THE DIGITAL EDUCATION SYSTEM OF UZBEKISTAN. – 2023.
11. Цой М. П., Худояров Р. Т. Рашидов АР ПРОДВИЖЕНИЕ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ //Kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari. Xalqaro miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallari to'plami–Jizzax: O'zMU Jizzax filiali. – 2022.
12. Kamolov D., Asrayev S. STATE POLICY FOR THE DEVELOPMENT OF COMPETITION IN UZBEKISTAN //Science technology&Digital Finance. – 2023. – Т. 1. – №. 4. – С. 353-361.
13. Гайбуллаев С., Норгозиев Д. Sport tizimining O'zbekiston iqtisodiyotida tutgan o'rni //Новый Узбекистан: успешный международный опыт внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – С. 5.
14. G'aybullayev S. O'ZBEKISTONDA ISTE'MOL SAVATCHASI HOZIRGI HOLATINI VA UNI SHAKILLANTIRISH YO'NALISHLARI. – 2022.
15. G'aybullayev S. et al. RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – С. 86-89.
16. Gaybullayev S. FORMS OF PROVIDING LOANS TO SMALL BUSINESSES //Scientific practical conference. – 2025. – Т. 1. – №. 1. – С. 86-89.
17. Khudoyarov R., Kamolov D., Azamatov B. Economic growth, business circulation and economic development //Science technology&Digital finance. – 2024. – Т. 2. – №. 2. – С. 21-24.
18. Kamolov D. ETHICS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: EXPLORING THE MORAL AND SOCIAL IMPLICATIONS OF AI IN CONTEMPORARY SOCIETY //SGS-Engineering & Sciences. – 2023. – Т. 2. – №. 02
19. Sarvar G. A., Nodirbek X. QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING AHOLI DAROMADLARIGA TA'SIRI //Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. – 2022. – Т. 1. – №. 16. – С. 121-126.
20. Kamolov D., Ismoilova D. THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON THE ECONOMY OF UZBEKISTAN //Science technology&Digital Finance. – 2023. – Т. 1. – №. 4. – С. 301-306.
21. Абсалямова С., Зульфакарова Л., Цой М. ИНВЕСТИЦИИ В УСТОЙЧИВЫЕ ПРОЕКТЫ КАК СОВРЕМЕННЫЙ ТРЕНД МЕЖДУНАРОДНОГО ИНВЕСТИЦИОННОГО ПРОЦЕССА: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14540147>//International scientific and practical conference.–2024 //Т. – Т. 1. – №. 2. – С. 194-198.
22. Сагатов Б., Цой М., Гулиев А. Повышение качества продукции предприятий стройиндустрии как фактор конкурентоспособности производства //Архив Научных Публикаций JSPI. – 2020. – Т. 1. – С. 79.
23. Цой М. П. Региональные особенности привлечения зарубежных инвестиций //Актуальные научные исследования в современном мире. – 2020. – №. 1-2. – С. 102-105.
24. Цой М. П. Экономика Узбекистана и роль развития сферы услуг //Экономика и социум. – 2023. – №. 5-2 (108). – С. 1272-1279.